

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТУКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

КАРАР

«11» 05 2022 ел

Яр Чаллы ш.

№ 1433

«2022-2022 елларга Тукай муниципаль районы мәдәниятен үстерү» район программасын раслау турында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы мәдәният өлкәсендә дөүләт сәясәтен гамәлгә ашыру максатында

КАРАР БИРӘ:

1. «2022-2024 елларга Тукай муниципаль районы мәдәниятен үстерү» район программасын расларга.
2. Тукай муниципаль районының финанс-бюджет палатасына әлеге максатларга жирле бюджетта каралган ассигнованиеләр чикләрендә программаны финанслауны тәкъдим итәргә.
3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы муниципаль районының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында урнаштырырга.
4. Әлеге карар үтәлешен контрольдә тотуны район Башкарма комитеты Житәкчесенең социаль мәсьәләләр буенча урынбасары И.Ш. Бариевка йөкләргә.

Башкарма комитет Житәкчесе

А.Р. Хәбибуллин

Тукай муниципаль районы Башкарма
комитетының 2022 елның 14.05
1433 номерлы
_____ карарына кушымта

**«2022-2024 елларга
Тукай муниципаль районы мәдәниятен үстерү»
муниципаль программасы**

Программа паспорты

Программаның исеме	«2022-2024 елларга Тукай муниципаль районы мәдәниятен үстерү» муниципаль программасы
Программаны эшләү өчен нигезләр	«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон; РФ Бюджет кодексының 179 статьясы
Программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы башкарма комитеты (алга таба - ТМР Башкарма комитеты)
Программаны эшләүче	Тукай муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлегә
Программаны башкаручы һәм ярдәмче башкаручылар	Тукай муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлегә һәм ярдәмче башкаручылар: 1. «Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәгә» МБУ. 2. «Тукай муниципаль районы үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ. 3. Тукай муниципаль районы «Гиндукуш» хәрби дан музейе МБМУ. 4. Тукай муниципаль районы «Балалар сәнгать мәктәбе» МБӨББУ.
Программаның максатлары һәм бурычлары	Программаның максатлары: Мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә халык ихтыяжын канәгатьләндерү, Тукай муниципаль районы мәдәният һәм өстәмә белем бирү учреждениеләре эшчәнлегенә жәлеп итүчәнлеген һәм нәтижәлелеген арттыру. Программаның бурычлары: 1. Муниципаль мәдәният һәм өстәмә белем бирү учреждениеләренә матди-техник базасын тәэмин итү һәм камилләштерү. 2. Ирекле (волонтерлар) һәм коммерциясез оешмаларның мәдәни-массакүләм чараларда, район смотр-конкурсларында катнашуын оештыру өчен шартлар тудыру. 3. Эшләрен стимуллаштыру, шулай ук муниципаль районда (шул исәптән авыл жирлегендә) социаль-мәдәни проектларны гамәлгә ашыру максатында, ирекле (волонтерлык) һәм коммерциясез оешмаларга ярдәм күрсәтү. Барлык халыкның мәдәни тормышта катнашуына уңай шартлар тудыру. Шулай ук балаларны, яшьләрне, урта һәм өлкән яшьтәгә затларны актив социомәдәни эшчәнлеккә, шул исәптән авылда да, жәлеп итү. 5. Китапханәләрне мәгълүматлаштыру, китап фондларының тулылыгын һәм сакланышын тәэмин итү. 6. Мәдәният дәрәжәсе югары булган муниципаль берәмлек буларак Тукай муниципаль районы имиджын ныгыту.
Программаны тормышка ашыру вакыты һәм этаплары	2022-2024 еллар

<p>Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганақлары</p>	<p>Жирле бюджет, бюджеттан тыш һәм башка төр эшчәнлектән акчалар, гамәлдәге законнар белән рөхсәт ителгән башка чыганақлар. Финанслау күләме фаразланган характерда һәм аңа Тукай муниципаль районы бюджеты мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертеләргә тиеш.</p> <table border="1" data-bbox="549 315 1442 696"> <thead> <tr> <th>Финанслау чыганақлары</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>Местный бюджет</td> <td>93249,40</td> <td>96696,40</td> <td>97637,10</td> </tr> <tr> <td>Республика бюджеты</td> <td>43000</td> <td>4 000</td> <td>43000</td> </tr> <tr> <td>Спонсорлык ярдәме</td> <td>0,0</td> <td>0,0</td> <td>0,0</td> </tr> <tr> <td>БАРЛЫГЫ:</td> <td>136 249,40</td> <td>139 696,40</td> <td>140 637,10</td> </tr> </tbody> </table>	Финанслау чыганақлары	2022	2023	2024	1	5	6	6	Местный бюджет	93249,40	96696,40	97637,10	Республика бюджеты	43000	4 000	43000	Спонсорлык ярдәме	0,0	0,0	0,0	БАРЛЫГЫ:	136 249,40	139 696,40	140 637,10
Финанслау чыганақлары	2022	2023	2024																						
1	5	6	6																						
Местный бюджет	93249,40	96696,40	97637,10																						
Республика бюджеты	43000	4 000	43000																						
Спонсорлык ярдәме	0,0	0,0	0,0																						
БАРЛЫГЫ:	136 249,40	139 696,40	140 637,10																						
<p>Программаны тормышка ашыруның көтелгән нәтижәләре</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мәдәни билгеләнештәге объектларны ремонтлау һәм төзү. 2. Районның бердәм мәдәни киңлегенә матди һәм мәгълүмати инфраструктурасын формалаштыру һәм ныгыту. 3. Тармакны инновацион үсеш юлына күчәрү, мәдәниятне ижтимагый эшчәнлекнең иң алга киткән һәм кызыктыргыч өлкәсенә, шул исәптән мәгълүмати технологияләргә киң кулланылышка кертү аша үзгәртү. 4. Ел дәвамында квалификацияле белгечләр санын арттыру. 5. Эшләрен стимуллаштыру, шулай ук муниципаль районда (шул исәптән авыл жирлегендә) социаль-мәдәни проектларны гамәлгә ашыру максатында ирекле (волонтерлык) һәм коммерциясез оешмаларга ярдәм итү 																								
<p>Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Башкарма комитетының һәм аның ведомствосындагы оешмаларның программа чаралары үтәләшен тикшереп тору буенча жаваплы вазыйфай затлары</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Район Башкарма комитеты Житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасары Бариев И.Ш. 2. ТМР мәдәният бүлеге житәкчесе Фәйзрахманов Р.Ф. 3. ТМР «Мәдәният һәм ял үзәге» МБУ директоры Анисимов В.Н. 4. Үзәкләштерелгән китапханәләр системасы директоры Шакирова Г.Н. 5. Балалар сәнгать мәктәбе директоры Галишина Ю.Ф. 6. «Гиндукуш» хәрби дан музейе директоры Гарипова Р.Р. 																								

1 бүлек. Проблемаларның характеристикасы һәм аларны программа методлары белән хәл итү зарурлыгы

Тукай районы тормышында аның халкының ял итү культурасы аерым урын алып тора. Мәдәният өлкәсендә бурычлар куелды, чөнки аның күптөрлелеге - ул шәхескә гомумкешелек милли мәдәниәте белән гармониядә яшәргә, жәмгыятьне һәм шәхеснең шәхси үзенчәлеген үстерергә мөмкинлек бирә торган нигез.

2009 елның 1 январена мәдәни- ял учреждениеләре саны – 412 (2021 елда – 41), күчмә – 0. 2019 елда муниципаль районның мәдәният учреждениеләре тарафыннан 7117 мәдәни-массакуләм чара (2020 елда – 5641, үсеш – 19,7%) үткәрелде, шул исәптән 6476 мәдәни-ял чарасы, бу 2020 ел күрсәткечләреннән 23% ка артыграк (2020 елда – 4386), шул ук вакытта 1 клубка уртача 169 мәдәни-массакуләм чара туры килә (шулардан 134е мәдәни-ял итү чарасы). Мәдәни-ял чараларының гомуми саныннан 2247се (2020 елда – 1501) 14 яшькә кадәрге балалар өчен уздырыла.

Районда 230 клуб оешмасы эшли, аларга 3577 кеше йөри (2020 ел белән чагыштырганда 2,2%ка арту). Аларның 98е үзешчән халык ижаты берләшмәләре булып тора, шул исәптән 43е – 14 яшькә кадәрге балалар өчен, тәрбияләнүчеләр – 677 кеше.

Мәдәният учреждениеләре авылда чын идеология үзәкләренә әверелде. Ел дәвамында ШТКлары, төрле конкурслар, жыр һәм бию фестивалләре, театр фестивалләре, ижат отчетлары, кече авыллар һәм урамнар, каз каләме, кыш озату, беренче буразна, беренче көлтә бәйрәмнәре мавыктыргыч уза. Һәр авылның үз артистлары, бәйрәмнәре, үзешчән сәнгать коллективлары бар. Алар даими рәвештә бөтенроссия, халыкара, республика, зона, район фестивалләрендә, конкурсларда катнашалар һәм призлы урыннар алалар. Мәләкәс авыл мәдәният йортының «Питрау» балалар үрнәк коллективы – район горурлыгы, тамашачыларга Татарстанда гына түгел, Россиядә дә билгеле.

Районда халык ижатына елдан-ел күбрәк игътибар бирелә. Күптәннән фольклор һәм бию ансамбльләре, ветераннар хоры эшли.

Мәдәният өлкәсендә кадрлар белән тәмин ителеш Тукай муниципаль районының мәдәният учреждениеләрендә штаттагы хезмәткәрләр саны белән характерлана, ул 2022 елның 1 январена 203 кеше тәшкил итә, шул исәптән 155 белгеч, шулар арасынан:

- клуб хезмәткәрләре – 95,
- китапханә хезмәткәрләре – 40,
- уку йортларында – 18,
- музейда – 2.

2 мәдәният хезмәткәре «Татарстан Республикасының атказанган мәдәният хезмәткәре» дигән мактаулы исемгә, 1 хезмәткәр – «Татарстан Республикасының атказанган артисты» исеменә, 1 хезмәткәр «Мәдәнияттәге казанышлары өчен» Татарстан Республикасы күкрәк билгесенә лаек булды.

Мәдәният тармагының иң яхшы хезмәткәрләрен кызыксындыру өчен, муниципаль конкурслар уздырыла (анда төп бүләк – акчалата премия): «Мәдәни-ял учреждениесенә иң яхшы хезмәткәре», «Иң яхшы муниципаль мәдәни-ял итү учреждениесе», «Иң яхшы китапханә» кубогы, халыкара, бөтенроссия, республика ярышлары һәм конкурслары жиңүчеләре.

Тукай муниципаль районы халкына китапханә хезмәтен «Тукай муниципаль районы үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» муниципаль бюджет учреждениесенең 30 китапханәсе күрсәтә. Шуларның 29ы авыл жирлегендә урнашкан, 34 стационар булмаган хезмәт күрсәтү пункты оештырылган, 209 кеше чыттан торып файдалана. Район үзәк китапханәсенең структурасын методик-библиография һәм инновацион эшләр бүлгегә, китапханә процессларын автоматлаштыру һәм китапханә фондын туплау бүлгегә тәшкит итә.

2022 елның 1 январена гомуми китапханә фонды 322659 данә китап, брошюралар, вакытлы басмалар һәм аудиовизуаль документлар тәшкит итә. Фондның баланс бәясе 14 544 577,63 сум тәшкит итә.

Авыл клублары һәм авыл мәдәният йортлары арасында мәдәни мирас объектлары юк. Авыл клубы, авыл мәдәният йорты бинасында 23 авыл китапханәсе урнашкан, күпфункцияле үзәктә – 4 (Круглое Поле, Иске Жирекле, Боерган, Ильбухтино), мәктәпләр бинасында балалар бакчасы, урта мәктәп, авыл жирлеге, авыл мәдәният йорты (Сәмәкәй) белән берлектә – 1; балалар бакчасы, урта мәктәп, авыл жирлеге белән берлектә – 2 (Калмия, Боерган), авыл клубы, балалар бакчасы, башлангыч мәктәп, ФАП белән – 1 (Мерәс) китапханә урнашкан. «Тукай муниципаль районы үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ Тукай муниципаль районы администрациясе бинасында урнашкан.

Китапханәләрнең барлык биналары да оператив идарәдә.

Китапханәләрнең гомуми мәйданы 1944,20 кв. м. Шуларның 15417 кв. м. авыл жирлегендә, 960,4 кв. м. кулланучыларга хезмәт күрсәтү өчен – 983,8 кв. м.

Тукай муниципаль районында китапханә хезмәтеннән 15417 кеше файдалана (шуларның 4617се – балалар). Үзәкләштерелгән китапханәләр системасының 61 компьютеры, 32 берәмлек күчәрмә-күбәйтү техникасы, 8 проекторы бар. 30 китапханәнең Интернет челтәренә керү мөмкинлеге бар, 30 китапханә компьютер техникасы белән тәмин ителгән. Кулланучылар өчен утыру урыннары – 392, шуларның 22се – китапханәнең электрон ресурсларынан файдалану мөмкинлеге белән компьютерлаштырылган утыру урыны, шуларның 20се – Интернетка чыгу мөмкинлеге белән.

30 китапханәнең НЭБ порталында веб-битләре бар, 3 китапханә ВКонтакте төркемендә, Instagramда үз битләрен алып бара.

Китап фондын яңарту Үзәкләштерелгән китапханәләр системасы буенча гомуми фондтан уртача 3,3 % тәшкит итә (федераль стандартлар буенча – 5-7 %, ИФЛАның халыкара стандартлары буенча 5% тан да ким түгел). Үзәкләштерелгән китапханәләр системасының китап фондын тиешле яңарту Тукай муниципаль районы китапханәләрендә китап укучылар санының артуына китерәчәк.

Тукай муниципаль районы «Татаркино» дәүләт бюджет мәдәният учреждениесенең Яр Чаллы филиалы белән берлектә ай саен төрле тематик киночаралар үткәрә. Реклама-мәгълүмат эше турында мәгълүмат афишалар аша (реклама-мәгълүмат стендларында) һәм авыл мәдәният йорты, авыл клубы, КФҮ житәкчеләре белән киңәшмәләрдә башкарыла. Бүген районда төрле юнәлештәге фильмнар күрсәтү буенча эш алып барыла. «Татаркино» ТР Дәүләт бюджет мәдәният учреждениесенең Яр Чаллы филиалы кечкенә тамашачы өчен дә, яшүсмерләр, яшьләр һәм өлкәннәр өчен дә фильмнар тәкъдим итә.

Мәдәният учреждениеләре 5 төп юнәлештә эшли (чаралар):

- истәлекле һәм тарихи даталарга багышланган;

- Татарстан Республикасы дәүләт телләрен үстерү һәм саклау;
- наркоманияне, эчкечелекне, тәмәке тартуны, СПИДны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау;
- террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалау, милләтара татулыкны ныгыту һәм толерантлык тәрбияләү;
- хокук бозуларны профилактикалау һәм хокукый аң формалаштыру.

2019 елда Татарстан Республикасы авыл жирлекләре территорияләрендә урнашкан иң яхшы муниципаль мәдәният учреждениеләре һәм аларның хезмәткәрләре тарафыннан акчалата бүләк алу өчен конкурста грантлар алынды:

- «Татарстан Республикасы авыл жирлеге территориясендә урнашкан иң яхшы мәдәни учреждение» номинациясендә – Иске Жирекле «Дуслык» КФҮ – 100 000;
- «Татарстан Республикасы авыл жирлеге территориясендә урнашкан иң яхшы китапханә» номинациясендә – «Тукай муниципаль районы үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» муниципаль бюджет учреждениесе Яңа Бүләк авылы китапханәсе – 100 000;
- «Татарстан Республикасы авыл жирлеге территориясендә урнашкан иң яхшы китапханә» номинациясендә – «Тукай муниципаль районы үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» муниципаль бюджет учреждениесе Теләнче-Тамак авыл китапханәсе – 100 000 сум;
- «Авыл жирлеге территориясендә урнашкан иң яхшы өстәмә белем бирү учреждениесе» номинациясендә – «Балалар сәнгать мәктәбе» МБӨББУ – 100 000;
- «Яркость палитры» номинациясендә – «Балалар сәнгать мәктәбе» МБӨББУ – 188 000;
- «Татарстан Республикасы авыл жирлекләре территорияләрендә урнашкан муниципаль мәдәният учреждениеләренең иң яхшы хезмәткәрләре» номинациясендә – Борды авыл китапханәсе мөдире Маслова Елена Валериевна – 50 000;
- «Татарстан Республикасы авыл жирлеге территориясендә урнашкан муниципаль мәдәният учреждениеләренең иң яхшы хезмәткәрләре» номинациясендә – Теләнче-Тамак авыл мәдәният йорты директоры – 50 000;
- «Татарстан Республикасы авыл жирлекләре территорияләрендә урнашкан муниципаль мәдәният учреждениеләренең иң яхшы хезмәткәрләре» номинациясендә – «Тукай муниципаль районы үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ Борды авыл китапханәсе мөдире Маслова Елена Валериевна – 50 000;
- Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгының «Преодоление границ» гранты – Теләнче-Тамак авыл мәдәният йорты – 200 000.

2020 елда Татарстан Республикасы авыл жирлекләре территорияләрендә урнашкан иң яхшы муниципаль мәдәният учреждениеләре һәм аларның хезмәткәрләренә акчалата бүләк алу өчен грантлар отылды:

- «Татарстан Республикасы авыл жирлеге территориясендә урнашкан иң яхшы мәдәният учреждениесе» номинациясендә Князево авыл мәдәният йорты – 100 000.
- «Татарстан Республикасы авыл жирлекләре территорияләрендә урнашкан муниципаль мәдәният учреждениеләренең иң яхшы хезмәткәрләре» номинациясендә Иштирәк авылы китапханәсе мөдире Закирова Алия Мансур кызы – 50 000;
- «Татарстан Республикасы авыл жирлеге территориясендә урнашкан муниципаль мәдәният учреждениеләренең иң яхшы хезмәткәрләре» номинациясендә – Яңа Бүләк авылы мәдәният йорты директоры – 50 000;
- Федераль программа кысаларында Илбухтино авылында күпфункционале үзәк

төзелеше – 21 070 370,00 тиен

- Республика программасы кысаларында Кече Шилнэ авыл мәдәният йортын капитал ремонтлау - 20 363 130,00 тиен.

2021 елда Татарстан Республикасы авыл жирлекләре территорияләрендә урнашкан иң яхшы муниципаль мәдәният учреждениеләре һәм аларның хезмәткәрләре тарафыннан акчалата бүлөк алу конкурста грантлар отылды:

- «Татарстан Республикасы авыл жирлеге территориясендә урнашкан иң яхшы китапханә» номинациясендә – «Тукай муниципаль районы үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ Комсомолец авыл китапханәсе – 100 000;

- «Татарстан Республикасы авыл жирлекләре территорияләрендә урнашкан муниципаль мәдәният учреждениеләренең иң яхшы хезмәткәрләре» номинациясендә – Теләнче Тамак авылы китапханәсе мөдире Сәгъдиева Рамилә Минненазир кызы – 50 000;

- «Татарстан Республикасы авыл жирлеге территориясендә урнашкан муниципаль мәдәният учреждениеләренең иң яхшы хезмәткәрләре» номинациясендә – Иштирәк авыл мәдәният йорты режиссеры – 50 000;

- «Мин ижади шәхес» проекты – Иштирәк авыл мәдәният йорты режиссеры Г.Ф. Һадиева – 25 000;

- «Декоратив - гамәли сәнгать» ижат коллективлары проектларына ярдәм итү өчен Татарстан Республикасы Хөкүмәте гранты – Таулык авыл клубы – 150 000;

- Президентның мәдәни инициативалар фонды – Теләнче Тамак авыл мәдәният йорты – 246 000;

- Мөләкәс авыл мәдәният йортын капитал ремонтлау – 27 486 370,00.

- «Авыл клубларын капитал ремонтлау һәм төзү республика программасы» кысаларында Яңа Бүлөк авыл мәдәният йортына капитал ремонт ясау – 23 599 420,00.

- 2022 елда Татарстан Республикасы авыл жирлекләре территорияләрендә урнашкан иң яхшы муниципаль мәдәният учреждениеләре һәм аларның хезмәткәрләре тарафыннан акчалата бүлөк алу конкурсында жиңүче булды:

- «Татарстан Республикасы авыл жирлеге территориясендә урнашкан иң яхшы китапханә» номинациясендә – Мөләкәс авыл китапханәсе, приз гранты 100 000 сум тәшкил итә.

Мәдәни-ял учреждениеләре эшен оештырырга мөмкинлек бирми торган төп проблема – хәзерге шартларда кирәкле матди-техник базаның житәрлек булмавы һәм мораль яктан искерүе. Мәдәни-ял итү эшчәнлегенә, халык ижатына һәм һәвәскәрләр берләшмәләренә ярдәм күрсәтү «Тукай муниципаль районының мәдәният һәм ял үзәге» муниципаль бюджет учреждениесе тарафыннан гамәлгә ашырыла, ул 41 мәдәни-ял учреждениесен үз эченә ала. Хәзерге вакытта 13 халык һәм 2 үрнәк коллектив эшли. Ел саен муниципаль мәдәни-ял учреждениеләре 7117дән артык мәдәни-массакүләм чара уздыра, аларга 607392 кеше йөри. Шуларның 31,5%ы – балалар өчен чаралар. Муниципаль учреждениеләрдә 253 клуб оешмасы (һәвәскәрләр сәнгать ижаты коллективлары һәм кызыксыну буенча клублар) эшли, аларда 3577 кеше шөгыйльләнә.

Бурычларының берсе булып сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән гражданның өчен социомәдәни эшчәнлекнең үтемлелеген арттыру тора. Монның өчен чараларга ташламалар системасын камилләштерергә һәм уңайлы мохит тәэмин итү эшен дәвам итәргә кирәк.

Яшүсмерләрнең һәм яшьләрнең ялын оештыру үсеп килүче буынны адаптацияләүгә, патриотизм тәрбияләүгә, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга юнәлдерелгән.

Барлык муниципаль мәдәният учреждениеләре ведомствоара план чараларын тормышка ашыруда катнаша, аларның кайберләре республика һәм муниципаль максатчан программалар һәм грантларда катнаша. Авыл клублары төзелеше буенча республика һәм муниципаль программаларны гамәлгә ашыру кысаларында 6 (14,63%) объект төзелде һәм 15е (36,59%) ремонтланды. 20 (48,78) мәдәният учреждениесе капитал ремонт таләп итә.

Тукай муниципаль районында сәнгать һәм музыкаль башлангыч белемне 1 өстәмә белем бирү учреждениесе – Балалар сәнгать мәктәбе тәкъдим итә, анда 6 яшьтән алып 18 яшькә кадәр 186 бала белем ала. Шулай ук 110 бала түләүле нигездә дәрәсләргә йөри. Гомумән алганда, районда өстәмә белем бирү системасы шактый үсеш алган һәм югары дәрәжәдә тора. Бүгенге көндә балалар сәнгать мәктәбе музыкаль инструментларга һәм үз бинасына мохтаж.

Булган проблемаларны хәл итүнең төп юллары булып түбәндәгеләр тора:

- учреждениенең матди-техник базасын яңарту;
- үз автотранспортын сатып алу;
- балалар сәнгать мәктәбе филиаллары челтәрен киңәйтү;
- укучылар контингентын арттыру;
- авыл жирлегендә эшләү өчен яшь белгечләргә жәлеп итү;
- уникаль жиһазлар (концерт музыкаль уен кораллары, ут һәм тавыш-техник жиһазлар, фонд һәм экспозиция жиһазлары, махсус сәхнә чаралары, сәхнә киёмнәре һәм костюмнар, аяк киеме) сатып алу.

Программада каралган чаралар комплексы муниципаль мәдәният учреждениеләре эшенең нәтижәләгән һәм сыйфатын арттырырга, яңа мәдәни продуктлар һәм проектлар булдырырга мөмкинлек бирәчәк. Мәдәният өлкәсе белән идарә итүнең программалы методларын куллану халыкка мәдәни хезмәт күрсәтүдә уңай сан һәм сыйфат үзгәрешләренә ирешергә мөмкинлек бирәчәк, атап әйткәндә:

- чаралар саны, шуңа бәйле рәвештә килүчеләр дә артачак;
- халыкның Үзәкләштерелгән китапханәләр системасының китап фонды белән тәэмин ителеше артачак;
- авыл мәдәният йортларының яңа биналары, башка мәдәни-ял итү учреждениеләрендә кирәкле матди-техник шартлар булдыру хисабына мәдәни-ял итү эшчәнлегенең сыйфаты яхшырачак;
- хезмәт өчен түләүнең яңа системасын кулланганда әйдәп баручы белгечләргә хезмәт хакын арттыру хисабына ижади хезмәткәр һөнәренә абруе артачак;
- капитал ремонт таләп итүче муниципаль мәдәният учреждениеләре саны кимиячәк.

Тукай муниципаль районы «мәдәният» тармагының бүгенге торышына анализ ясау мәдәният тармагы белән идарә итү өчен принципияль мөһим нәтижәләр ясарга мөмкинлек бирә:

- заманча муниципаль сәясәт кысаларында мәдәният сәламәтлек саклау, социаль яклау, ижтимагый иминлек, гомуми белем, физкультура һәм спорт, яшьләр сәясәте белән беррәттән, социаль бурычны тормышка ашыра;

- мэдэнияттэ ижтимагый нэтижэлелеккэ, хезмэтлэрнең һәркем өчен мөмкин булуына һәм ресурсларны үстерүгә булышлык итэ торган процессларга ярдәм итэргә кирәк;

- мэдэният өлкәсендәге эшчәнлек нэтижеләре конкрет сан индикаторларын, тармак нормативларын һәм күрсәткечләрне исәпкә алып бәяләнә.

Программаны тормышка ашыру жәмгыятьнең әхлакый-эстетик һәм рухи үсеше дәрәжәсен күтәрүгә, давамчанлыкны саклап калуға һәм Тукай муниципаль районының мэдэни традицияләрен озак сроклы үстерү шартларын тәмин итүгә, халыкка күрсәтелә торган мәгълүмати-белем бирү, мэдэни-агарту, интеллектуаль-ял хезмәтләре спектрын киңәйтүгә, аларның сыйфатын, уңайлылығын күтәрүгә, кулланучылар ихтыяжларына туры килү дәрәжәсен арттыруға юнәлдерелгән.

2 бүлек. Программаның төп максатлары, бурычлары, аны тормышка ашыру сроклары һәм этаплары

Программаның максаты:

мэдэният һәм сәнгать өлкәсендә халык ихтыяжын канәгатьләндерү, Тукай муниципаль районы мэдэният һәм өстәмә белем бирү учреждениеләре эшчәнлегенә жәлеп итүчәнлеген һәм нэтижәлелеген арттыру.

Әлеге максатка ирешү мэдэният өлкәсендә хакимият органнарының билгеләнгән вәкаләтләрен чагылдыручы үзара бәйлә һәм бер-берсен тулыландыра торган бурычларны хәл итү юлы белән күздә тотыла.

Программаның бурычлары:

1. Муниципаль мэдэният һәм өстәмә белем бирү учреждениеләренә оптималь шартлар тудыру, матди-техник базасын тәмин итү һәм камилләштерү.

2. Халыкның мэдэни тормышта катнашуына, шулай ук балаларны, яшьләренә, урта һәм өлкән яшьтәге затларны актив социомэдэни эшчәнлеккә, шул исәптән авылда да, жәлеп итүгә шартлар тудыру.

3. Мэдэният өлкәсенә нэтижәле эшләвен тәмин итү.

4. Китапханәләренә мәгълүматлаштыру, китап фондларының тулылығын һәм сакланышын тәмин итү.

5. Мэдэният дәрәжәсе югары булган муниципаль берәмлек буларак Тукай муниципаль районы имиджын ныгыту.

Бурычлар Россия Федерациясе Конституциясенә 44 статьясы нигезләмәләрендә билгеләнгән мэдэният өлкәсендә гражданның хокукларын гәмәлгә ашыруға юнәлдерелгән, бу стратегик милли өстенлекләргә керә.

Программа 2022-2024 елларда тормышка ашырыла.

3 бүлек. Программаны ресурслар белән тәмин итүне нигезләү

Финанслау күләме фаразланган характерда һәм аңа ел саен төзәтмәләр кертеләргә тиеш.

Мең сумда

Финанслау чыганакалары	2022	2023	2024
	1	2	3
Жирле бюджет	93249,40	96696,40	97637,10
Республика бюджеты	43000	43000	43000

Спонсорлык ярдәме	0,0	0,0	0,0
БАРЛЫГЫ:	136 249,40	139696,40	140 637,10

4 бүлек. Программаны тормышка ашыру механизмы

Программаны тормышка ашыру барышына Тукай муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасары гомуми житәкчелек итә.

Программаны гамәлгә ашыру белән идарә итүне оештыру формалары һәм методлары дәүләт заказчысы – Программа координаторы тарафыннан Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә.

Программаны башкаручылар: район Башкарма комитетының мәдәният бүлеге, муниципаль бюджет учреждениеләре, муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе һәм өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учреждениесе, шулай ук муниципаль ихтияжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру турында РФ законнары нигезендә билгеләнгән юридик һәм (яки) физик затлар.

Максатларны һәм бурычларны комплекслы хәл итү, программаны гамәлгә ашыру кысаларында эшне координацияләү өчен, барлык башкаручыларның үзара хезмәттәшлеге тәртібе эшләнде:

- программаны гамәлгә ашыру кысаларында уртак эшчәнлек юнәлеше ел саен тармак эшчәнлегенәң планнары белән билгеләнә;

- координация гамәлләре системасы программаны гамәлгә ашыруның агымдагы мәсьәләләре буенча киңәшмәләр, конференцияләр, түгәрәк өстәлләр үткөрүне үз эченә ала.

Программаны тормышка ашыру барышын Тукай муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасары гомуми контрольдә тотта.

Агымдагы контроль:

- квартал саен, хисап чорыннан соң килә торган айның 25 числосына кадәр Тукай муниципаль районы Башкарма комитетына муниципаль программаларны эзерләү һәм тормышка ашыру, шулай ук финанс чараларын куллануның нәтижәләлеге турында форманы тутырып, статистик, белешмә һәм аналитик мәгълүмат бирелә;

- ел саен, хисап чорыннан соң килүче елның 1 мартына кадәр, Тукай муниципаль районы Башкарма комитетына, Тукай муниципаль районының финанс-бюджет палатасына программаларны тормышка ашыру һәм финанс чараларын куллануның нәтижәләлеге турында мәгълүмат бирелә.

Бер ел өчен жыелма хисапка үтәлмәгән чаралар турында мәгълүмат теркәлергә тиеш.

5 бүлек. Программаның нәтижәләлеген бәяләү

Программаны гамәлгә ашыру кысаларында түбәндәгеләр хисабына максатчан күрсәткечләрне (индикаторларны) яхшырту күздә тотыла:

- мәдәният өлкәсе учреждениеләре һәм оешмалары эшчәнлегенәң үтә күренмәләлеге һәм ачыклығы;

- мәдәният өлкәсендә муниципаль идарәнәң сыйфатын һәм нәтижәләлеген

үстерү;

– мәдәният хезмәткәрләрен мотивацияләү;

- мәдәният өлкәсендә заманча мәгълүмати һәм инновацион технологияләр

кертү;

- әлеге өлкәне бюджет һәм бюджеттан тыш финанслау күләмен арттыру.

Программаны тормышка ашыруның көтелгән нәтижәләре

1. Мәдәни билгеләнештәге объектларны яңарту:

1.1. Татарстан Республикасы һәм жирле бюджет хисабына ТМР торак пунктларында яңа объектлар төзү:

Объектның исеме	Ел	Сумма, мең сумнарда		
		РБ	ЖБ	ФБ
Олы Шилнә КФҮ	2023	–		
Күперле КФҮ	2024	–		

1.2. Татарстан Республикасы һәм жирле бюджет акчалары хисабына капитал ремонт үткөрү:

Объектның исеме	Ел	Сумма, мең сумнарда			
		РБ	ЖБ	ФБ	Спосорлык ярдәме
Яңа послеогы мәдәният йорты	2022	43000			
Калмаш мәдәният йорты	2023	43000			
Шилнәбаш авылы мәдәният йорты	2024	43000			

2. Районның бердәм мәдәни киңлегенә матди һәм мәгълүмати инфраструктурасын формалаштыру һәм ныгыту.

3. Тармакны инновацион үсеш юлына күчерү, мәдәниятне иҗтимагый эшчәнлекнең иң алга киткән һәм кызыктыргыч өлкәсенә әверелдерү, шул исәптән мәгълүмати технологияләргә киң кулланылышка кергү аша да.

4. Ел дәвамында квалификацияне күтәргән белгечләрнең саны арту.

Мәдәният учреждениеләре миссиясе булган уңайлы мәдәни мохит формалаштыру, ул нәтижәдә, гомуми социаль атмосферага гына түгел, Тукай муниципаль районының икътисадый үсешенә дә йогынты ясый.

Программаны тормышка ашыруның максатчан индикаторлары һәм нәтижәләгә күрсәткечләре

Күрсәткечләр	2022 елгы база күрсәткече	2023	2024
1	3	4	
Мәдәният учреждениеләрен төзү	0	1	1
Капиталь ремонт үткәрелгән муниципаль мәдәният һәм балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре объектлары саны, биналар	2	1	

Күрсәткечләр	2022 елгы база күрсәткече	2023	2024
1	3	4	
Мәдәният учреждениеләре үткәрә торган чараларга халыкның йөрүе саны	6,9	7,0	
Муниципаль мәдәният учреждениеләре тарафыннан түләүле нигездә үткәрелә торган мәдәни-ял чараларында катнашучы халыкның чагыштырма саны, %	12,4	12,4	
Мәдәни-ял учреждениеләре базасында клуб берләшмәләрендә катнашучыларның гомуми саныннан клуб берләшмәләренә йөрүче балалар өлеше, %	11,0	12,0	
Клуб берләшмәләре эшендә катнашучы халыкның чагыштырма саны (түгәрәкләр, секцияләр, клублар), берәмлек	8,5	8,5	
Кинотеатрга килгән тамашачылар саны, кеше саны	0	0	
Кино күрсәтү саны, берәмлек	493	500	
Бер кешегә исәпләгәндә муниципаль берәмлекнең берләштерелгән бюджеты чыгымнары, сумнарда	2 152,47	2 232,04	2 253,75
Балалар сәнгать мәктәпләре укучыларының гомуми саныннан конкурс, фестивальләр, күргәзмәләр жиңүчеләре һәм призерлары булган укучылар өлеше, %	70	90	
Мәдәният өлкәсендә өстәмә белем алучы балалар өлеше, %	7,5	12	
Мәдәният учреждениеләрен белгечләр белән тәэмин итү, %	80,0	85,0	
Үзешчән коллективларның һәм мәдәни-ял учреждениеләренә аерым башкаручыларының, балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре укучыларының һәм укытучыларының республика, бөтенроссия һәм халыкара конкурсларда һәм фестивальләрдә катнашу нәтижәлегенә (лауреатлар һәм дипломантлар)%	100	100	